

PÄIHTEET JA LIIKENNE

EU päihteet liikenteessä tutkimusrintamalla:
mitä odotettavissa?

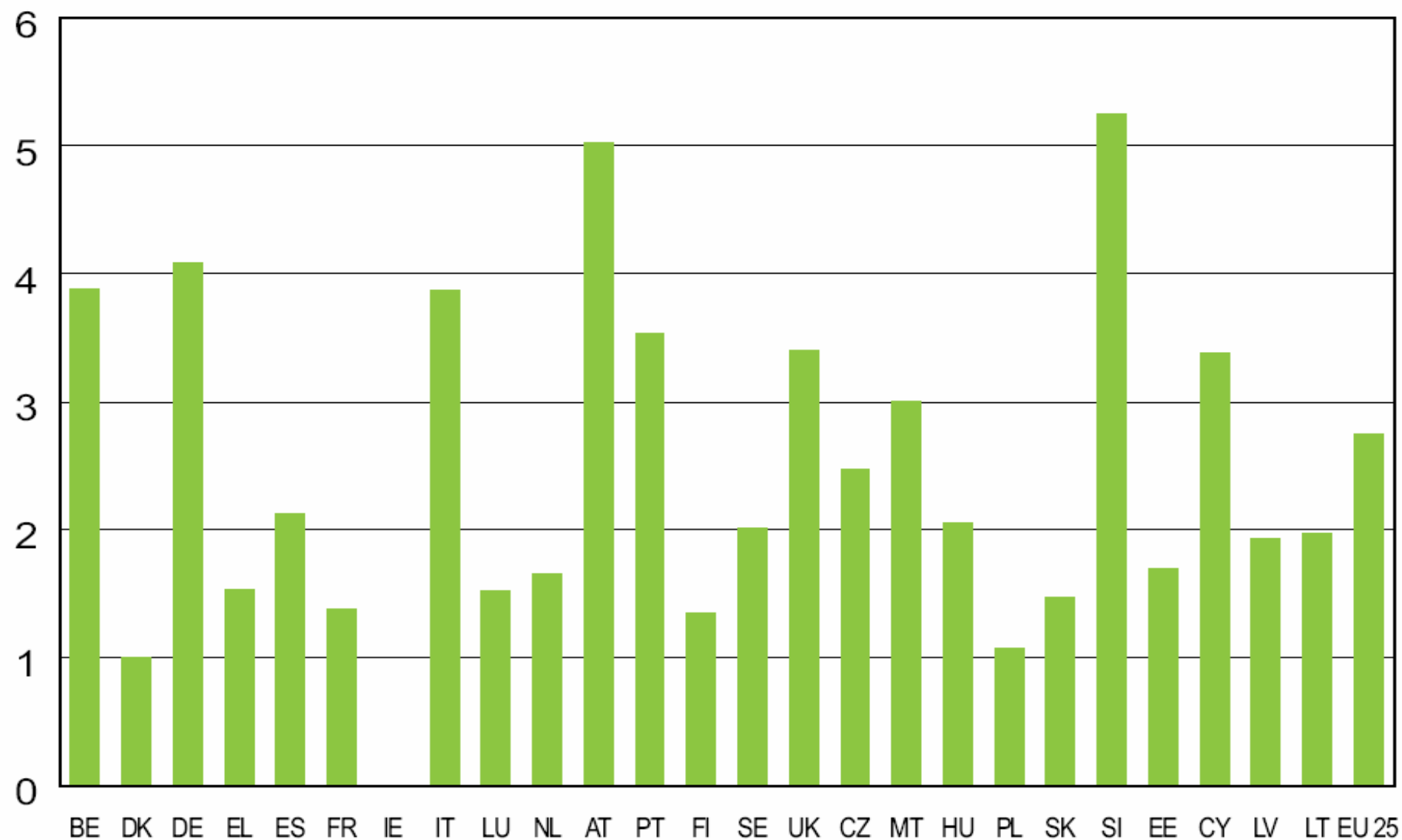
Kaarina Langel
15.5.2008

- Maailmassa
 - Yli kaksi miljoonaa ihmistä kuolee vuosittain liikenneonnettomuuksissa
- EU:n alueella vuonna 2000
 - Liikenneonnettomuudet aiheuttivat 40 000 kuolemantapausta ja 1,7 miljoonaa loukkaantumista
- Tavoitteena on puolittaa kuolemantapausten lukumäärä vuoteen 2010 mennessä (asetettu EU:ssa vuonna 2000)

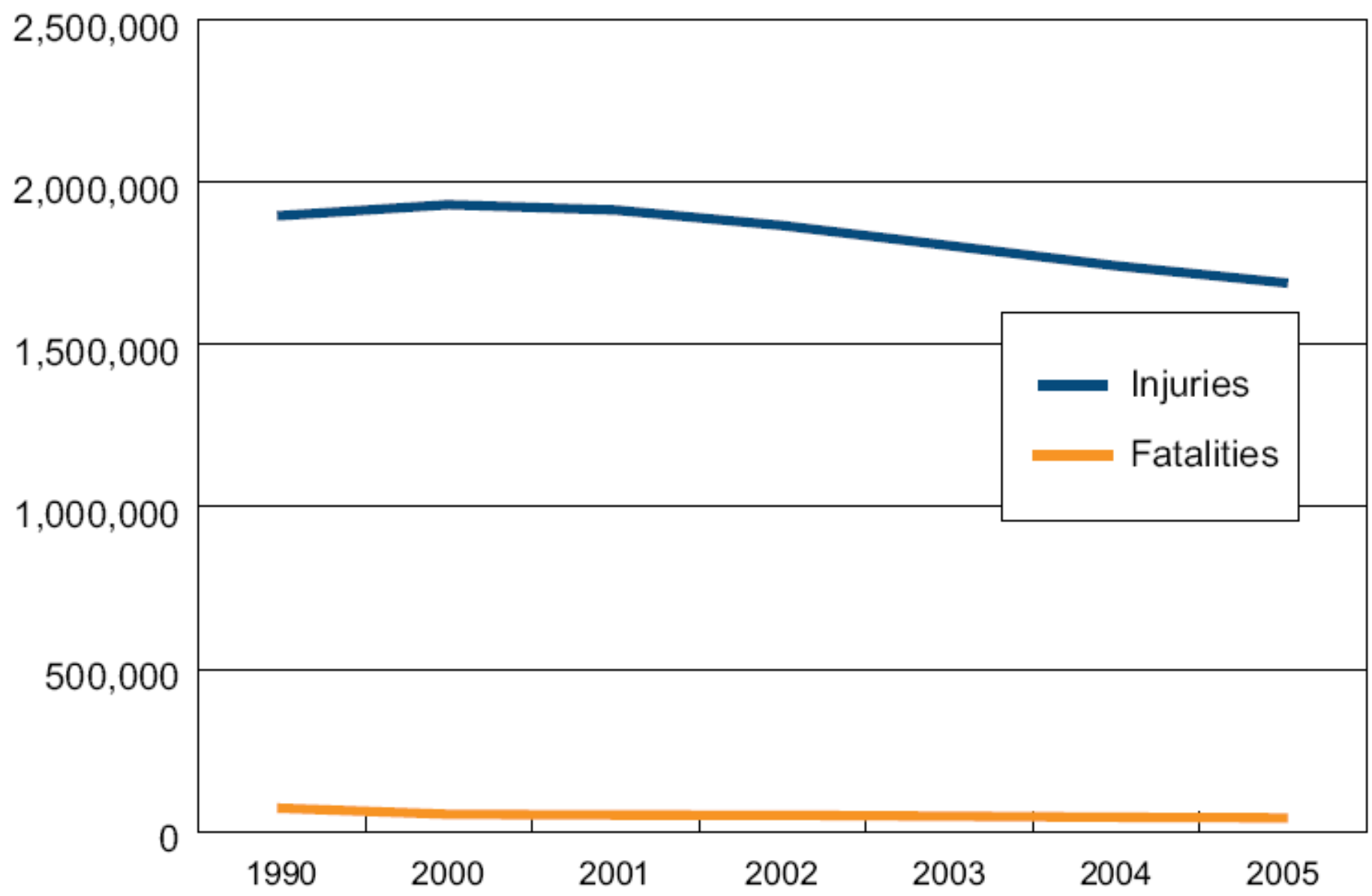
- Arviolta 10 % täysi-ikäisistä kuljettajista ajaa autoa käytettyään huumeita tai liikenteessä haitallisia lääkeaineita, mikä lisää onnettomuusriskiä
- Suomessa n. 100 000 henkilöä käyttää uni- tai rauhoittavia lääkkeitä
- Huumausaineiden arvioidaan aiheuttavan Euroopassa vuodessa 4 500 kuolemantapausta ja 135 000 loukkaantumista

7.2 Road accidents involving injury per one thousand population in EU 25 - 2005

Source: IRTAD, UN, European Commission, CARE, National Statistics.

7.4 Evolution of road fatalities and injuries in EU 25 - 1990-2005

Source: ERF, IRTAD, European Commission, CARE.

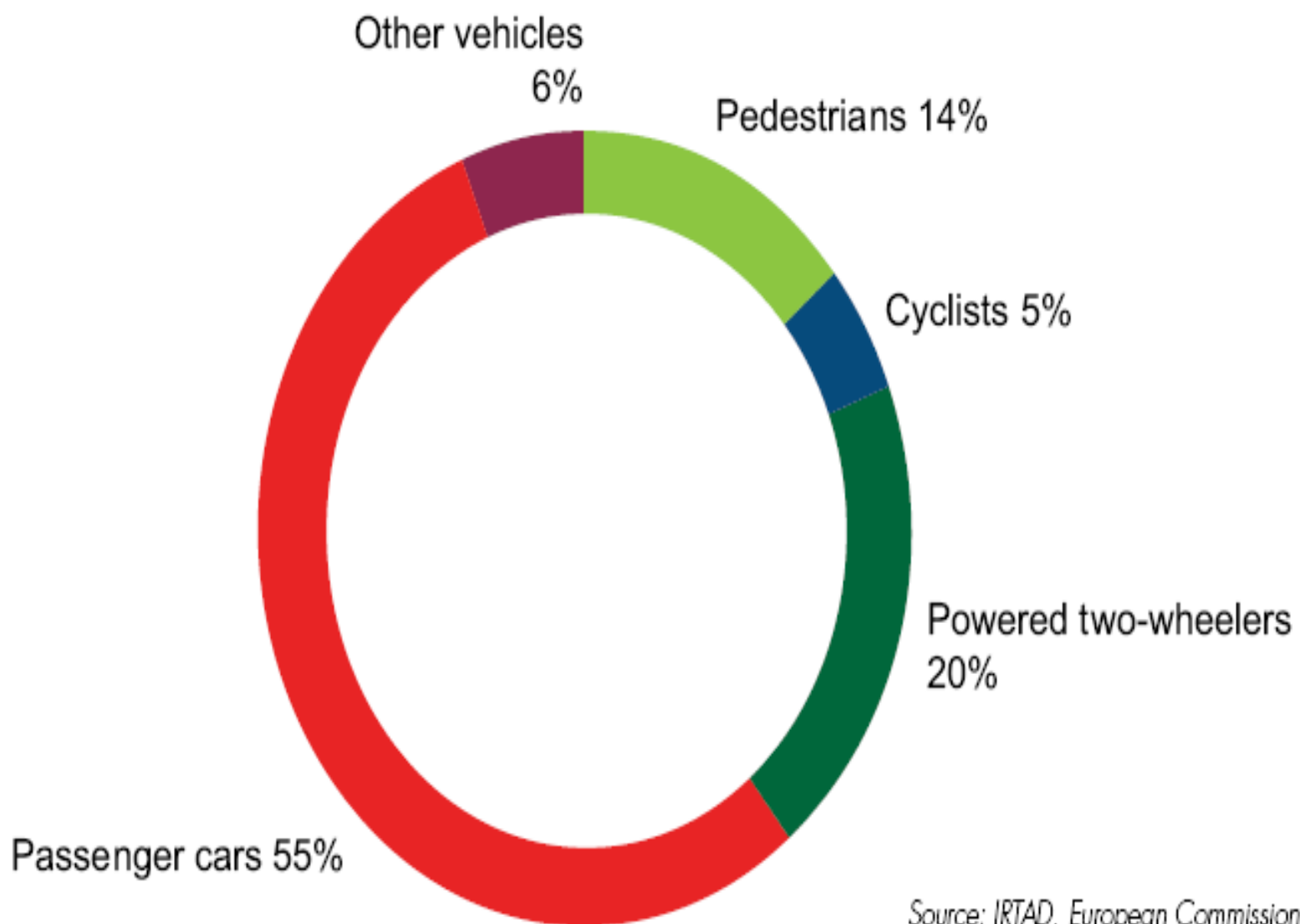
7.3 Road fatalities* in EU 25 - 1970-2005

	LU	NL	AT	PT	FI	SE	UK	EU 15
1970	132	3,181	2,507	1,842	1,055	1,307	7,770	77,831
1980	98	1,997	2,003	2,941	551	848	6,240	64,237
1990	71	1,376	1,558	3,017	649	772	5,402	56,413
2000	70	1,082	976	1,874	396	591	3,580	40,761
2001	69	993	958	1,671	433	583	3,598	39,849
2002	62	987	956	1,655	415	560	3,581	38,604
2003	53	1,028	931	1,546	379	529	3,658	37,253
2004	50	804	878	1,294	379	480	3,368	32,520
2005	46	750	768	1,247	371	440	3,336	30,959

	SK	SI	EU 25
2000	628	313	52,241
2001	614	278	50,384
2002	610	269	49,719
2003	645	242	46,756
2004	603	274	43,355
2005	560	258	41,274

7.6 Road fatalities by participation in traffic in EU 15 - 2005

Source: IRTAD, European Commission.

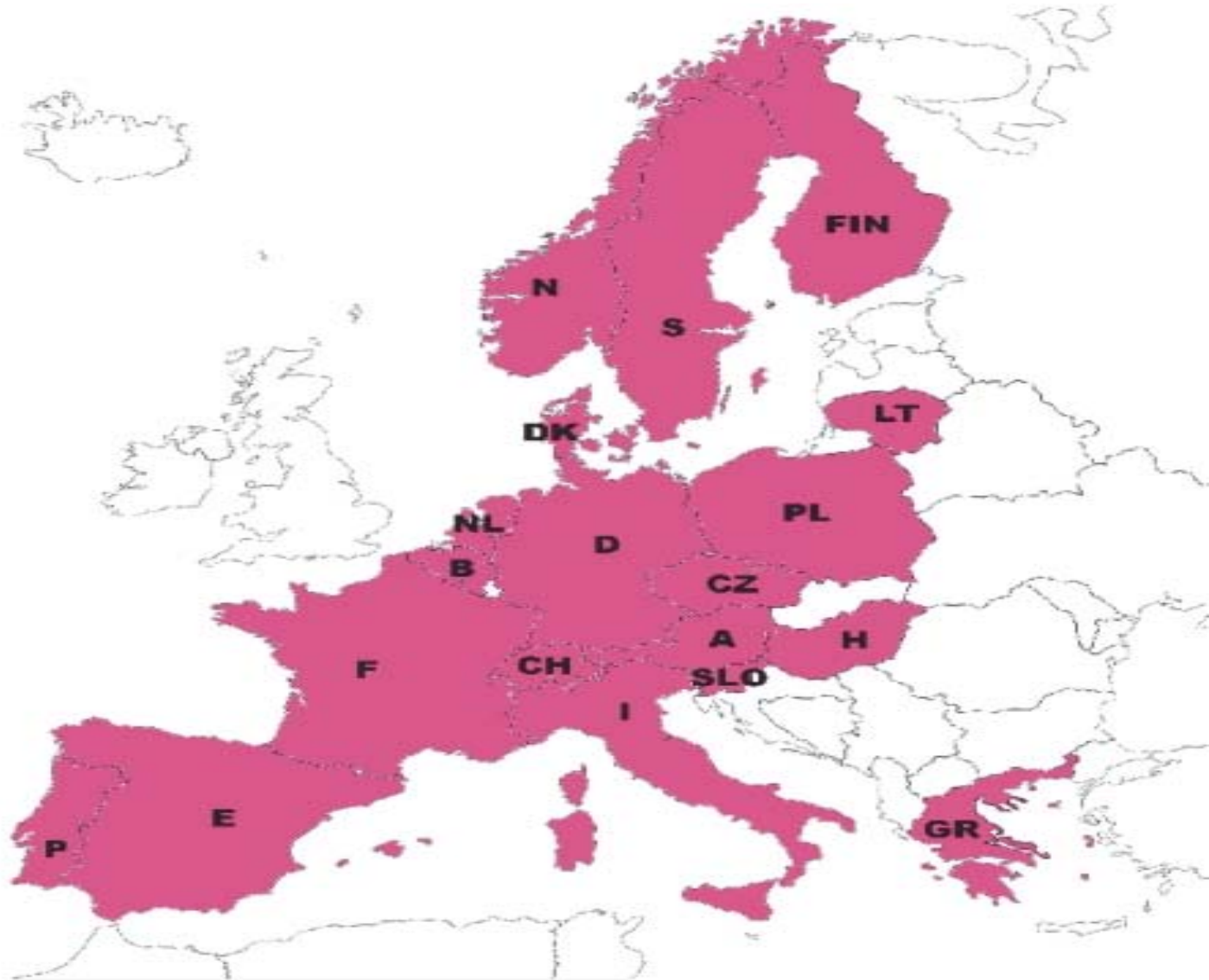
DRUID - Driving under the Influence of Drugs, Alcohol and Medicines

- Etsitään uusia käytäntöjä liikenneturvallisuuden valvontaan
- Kesto 2006–2010
- Mukana 19 Euroopan maata, lähes 40 partneria
- Toteutetaan Suomessa yhteistyössä KTL:n, poliisin, sisäasiainministeriön ja HUS-piirin kanssa. Turun Yliopisto myös mukana projektissa. Liikkuva poliisi on mukana TISPOLin kautta.

DRUID

DRUIDissa mukana olevat Euroopan maat

DRUID

- Liikenneonnettomuuksien määrä Euroopassa saatava laskemaan
- EU:n alueella arviolta 20 % liikenneonnettomuuksista tapahtuu psykoaktiivisten aineiden vaikutuksen alaisena
- Vain hajanaista tietoa lääkkeiden ja huumeiden esiintyvyydestä ja riskeistä liikenteessä
- Huumeiden ja lääkkeiden käytön tunnistamisessa vaikeuksia/puutteita

- Selvitetään alkoholin ja huumausaineiden yleisyyttä liikennevirrassa ja tieliikenneonnettomuuksissa
- Arvioidaan huumausaineiden, alkoholin ja lääkkeiden vaikutusta ajokykyyn ja liikenneturvallisuuteen
- Pyritään luokittelemaan lääkkeitä, jotka vaikuttavat liikenneturvallisuuteen
- Laaditaan EU-tason suosituksia psykoaktiivisten aineiden riskirajoiksi

- Arvioidaan huumausaineiden käytön ehkäisy-, rankaisu- ja hoitotoimia ja laaditaan ohjeistuksia
- Selvitetään terveydenhuoltohenkilökunnan toimia hoidettaessa psykoaktiivisia aineita käyttäviä potilaita ja laaditaan ohjeistuksia
- Yleisesti huumausaineita koskevan tiedon lisääminen Euroopassa

- Selvitetään mm. huumeiden, lääkkeiden ja alkoholin esiintyvyyttä liikennevirrassa sekä liikenneonnettomuuteen joutuneilla kuljettajilla
 - Tienvarsitutkimus ja sairaalatutkimus
- Lisäksi selvitetään, miten eri lääkkeiden, huumeiden sekä alkoholin käyttö yhdessä ja erikseen vaikuttaa liikenneonnettomuusriskiin
- Arvioidaan huumeiden tienvarsitestaukseen tarkoitettujen sylkipikatestereiden toimivuutta ja luotettavuutta

- Sylkinäytteiden keräys tienvarressa vapaaehtoisilta kuljettajilta nimettömänä poliisin puhallusratsioiden yhteydessä (tienvarsitutkimus, mukana 13 maata)
- Tutkimuksen järjestäminen kuudessa HUS-piirin sairaalassa (sairaalatutkimus, mukana 8 maata)
 - Henkilökunnan koulutus, tutkimuksen etenemisen seuraaminen
 - Onnettomuuskuljettajilta veri- ja sylkinäyte (muutetaan myöhemmin nimettömiksi)
- Näytteiden analysointi KTL:n Huumetutkimusyksikössä
- Tulosten tilastollinen käsittely ja raportointi EU:lle (myös kansallisella tasolla), osallistuminen suositusten laatimiseen
- Yhteistyö poliisin kanssa huumeepikatesteritutkimuksessa ("ROSITA 3", mukana 3 maata)

Sylkinäytteiden keräystä Uudellamaalla

DRUID

- Tällä hetkellä n. 2500/4000 sylkinäytettä kerätty tienvarressa
 - Näytteiden keräys alkanut 29.9.07 ja loppuu ensi syksynä
- Sairaalaosio on juuri alkamassa ja tavoitteena on saada 500 liikenneonnettomuudessa loukkaantunutta kuljettajaa mukaan tutkimukseen
 - Näytteiden keräys jatkuu vuoden 2009 syksyyn
- Liikkuva poliisi on tutkimusosiossaan valinnut parhaat sylkipikatesterit ja näiden luotettavuustestaus on juuri alkamassa

Kolmiolääkkeiden luokitus

Kartoitettu luokittelua eri maissa → tarkoituksena saada koko EU:lle yhtenäinen luokitus

Taulukko 1. Kolmiolääkkeiden luokittelu Ranskassa.

Luokka	Kuva	Ohjeistus
I		Älä aja ennen kuin olet lukenut pakkausselosteen
II		Älä aja ennen kuin olet keskustellut lääkärin tai farmaseutin kanssa
III		Älä aja otettuasi lääkettä

Belgiassa, Saksassa, Alankomaissa ja Espanjassa haastattelututkimus

- Selvitetään reseptilääkkeitä käyttävien kuljettajien tietämystä lääkkeiden vaikutuksesta ajokykyyn ja suhtautumista lääkkeiden vaikutuksen alaisena ajamiseen

Tutkimus suoritetaan kahdessa vaiheessa:

1. Haastattelu kyselylomakkeella (jaettu apteekissa lääkkeen oston yhteydessä).
2. Uusi haastattelukierros laajan tietoiskun jälkeen. Tietoisku kohdistettu sekä hoitohenkilökunnalle että lääkkeiden käyttäjille.

- Pyritään saamaan lisää tietoa päihteiden vaikutuksista ajokykyyn sekä niiden osuudesta liikenteessä ja liikenneonnettomuuksissa → liikenteessä tapahtuvien kuolematapausten määrän väheneminen
- Hyöty Suomelle
 - Tietoa siitä, kuinka suurta osaa huumausaineet näyttelevät Suomen tieliikenteessä
 - Tietoa huumausaineiden osuudesta onnettomuuksissa
 - Lisätietoa syljen pikatestien toimivuudesta
 - Mahdollisuus hyödyntää laajassa projektissa kertyvää tietoa → omien käytäntöjen muokkaaminen
 - Laboratorioanalytiikan ja pikatestauksen kehittäminen ja käyttö muihin tarkoituksiin